

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 14CoP/39/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2522201105
Dátum vydania rozhodnutia: 09. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubomír Bundzel
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2024:2522201105.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ľubomíra Bundzela a sudcov JUDr. Róberta Foltána a JUDr. Kristíny Srnkovej, v právnej veci navrhovateľa (otca): A. B. C., narodený XX.XX.XXXX, trvale bytom D. E. XXX/XX, F., toho času bytom G. XXXX/XXX, F., v konaní zastúpený: Mgr. Erika Sojková, advokátka, so sídlom Rybníčná 40, Bratislava- mestská časť Rača, proti manželke (matke): H. C., I. J., narodená XX.XX.XXXX, trvale bytom D. E. XXX/XX, F., v konaní zastúpená: JUDr. Mária Cagalová, advokátka, so sídlom Poľovnícka 2040/10, Nové Mesto nad Váhom, v konaní o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností na čas po rozvode manželstva k maloletým deťom: G. C., narodená XX.XX.XXXX, K. C., narodená XX.XX.XXXX a B. C., narodený XX.XX.XXXX, všetky deti bytom ako otec, v konaní zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Piešťany, so sídlom Krajinská cesta 5053/13, Piešťany, o odvolaní matky proti rozsudku Okresného súdu Trnava č. k. 6P/78/2022-150 zo dňa 19.09.2023, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch III. a IV. ruší a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Rozsudkom označeným v záhlaví súd prvej inštancie výrokom I. manželstvo A. B. C., nar. XX.XX.XXXX a H. C., I. J., nar. XX.XX.XXXX, uzavreté dňa 07.06.2008 v Hrádku, zapísané v knihe manželstiev matričného úradu Hrádok, vo zväzku III., ročník 2008, na strane 39, pod poradovým číslom 1 rozviedol, výrokom II. schválil rodičovskú dohodu o úprave výkonu ich práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode manželstva, na základe ktorej maloleté deti zveril do osobnej starostlivosti otca s tým, že obaja rodičia budú maloleté deti zastupovať a spravovať ich majetok, styk matky s maloletými deťmi G. a K. neupravil a upravil styk matky s maloletým B. v každom párnom kalendárnom týždni v nedeľu v čase od 11:00 hod. do 13:00 hod. v mieste bydliska otca za prítomnosti otca. Výrom III. uložil matke povinnosť platiť výživné na maloletú G. v sume 100,- Eur mesačne, na maloletú K. v sume 100,- Eur mesačne a na maloletého B. v sume 50,- Eur mesačne, vždy do 20-teho dňa v mesiaci vopred do rúk otca s účinnosťou od právoplatnosti rozsudku a výrokom IV. rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Podaným návrhom sa otec domáhal rozvodu manželstva a úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom G., K. a B.. Žiadal, aby súd všetky maloleté deti zveril do jeho osobnej starostlivosti, aby deti aj zastupoval a spravoval ich majetok a matke uložil povinnosť platiť výživné na maloletú G. v sume 150,- Eur mesačne, na maloletú K. v sume 130,- Eur mesačne a na maloletého B. v sume 110,- Eur mesačne. V návrhu uviedol, že spolužitie s manželkou ukončil z dôvodu jej neznesiteľného správania a obáv o zdravý psychický, fyzický a sociálny vývoj detí a tiež i na prosby maloletých detí, keďže manželka nadmerne konzumovala alkoholické nápoje pod ktorých vplyvom bola agresívna, mávala záchvaty zúrivosti, kričala a jej správanie bolo doslova neovládateľné. Zanedbávala výchovu a starostlivosť o deti, prestala im variť a vyhrážala sa, že najmladšieho syna zabije. Opakovane sa snažil dať manželke šancu na nápravu a čas na zotavenie, opakovane ju prosil, aby podstúpila

protialkoholické liečenie. Odmietala liečenie ústavnou formou. Súhlasila len s liečením ambulantnou formou, ktoré však neprinieslo žiadne výsledky a situácia sa neustále zhoršovala.

3. Rozsudok označený v záhlaví súd prvej inštancie odôvodnil právne aplikáciou ust. § 100 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“), ust. § 18, § 19 ods. 1, § 22, § 23 ods. 1, 2 prvej vety, 3, § 24 ods. 1, 3, 4, § 62 ods. 1, 2, 4, 5, 6, § 75 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine (ďalej len „Zákon o rodine“).

4. Na základe výsledkov vykonaného dokazovania dospel súd prvej inštancie k záveru, že sú splnené zákonné podmienky na rozvod manželstva účastníkov. Vecne argumentoval tým, že manželia nežijú v spoločnej domácnosti, spoločne nehospodária, nemajú záujem o obnovenie manželského spolužitia a ich vzťahy sú tak vážne narušené a trvalo rozvrátené, že manželstvo neplní svoj účel a od manželov ani nemožno očakávať obnovenie manželského spolužitia.

5. V ďalšom uviedol, že na pojednávaní dňa 19.09.2023 rodičia zhodne navrhli, aby súd schválil dohodu rodičov o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom G., K. a B. tak, že deti budú zverené do osobnej starostlivosti otca, s tým, že obaja rodičia budú deti zastupovať a spravovať ich majetok. Styk matky s maloletými deťmi G. a K. žiadali neupraviť a s maloletým B. žiadali upraviť každý párný týždeň v nedeľu od 11:00h do 13:00h v mieste bydliska otca za prítomnosti otca. Súd prvej inštancie preskúmal prednesenú rodičovskú dohodu a dospel k záveru, že táto je v záujme maloletých detí, preto ju schválil.

6. Pri rozhodovaní o výške výživného súd prvej inštancie skúmal odôvodnené potreby maloletých detí, ale aj možnosti a schopnosti rodičov, najmä na strane povinnej osoby (matky), jej faktické príjmy a tiež aj jej možnosti. Po zhodnotení všetkých relevantných skutočností dospel k záveru, že u matky je objektívne možné, s ohľadom na jej vek, zdravotný stav, kvalifikáciu, zručnosti, pracovné skúsenosti i situáciu na trhu práce, aby si svoj mesačný príjem zvýšila, aby tak bola schopná každý mesiac platiť deťom určené výživné v celkovej výške 250,- Eur. Súd prvej inštancie nezistil žiadnu objektívnu okolnosť, ktorá by matke bránila zvýšiť si svoj mesačný príjem okrem hlavného zamestnaneckého pomeru aj formou napr. brigád a podobne, keďže nie je limitovaná výkonom osobnej starostlivosti o deti, pričom rozsah jej styku s deťmi nemôže byť v tomto smere prekážkou. Podľa názoru súdu je v možnostiach matky, aby dosahovala mesačný príjem cca 1.000,- Eur, pričom odkázal na tzv. princíp potenciality príjmov, ktorý si nevyžaduje detailné preukázanie všetkých príjmov povinného, pretože použitím tohto princípu súd podľa charakteru správania sa povinného vymedzuje fiktívny (prezumovaný príjem), ktorý je následne základom pre určenie výživného na dieťa. Na základe uvedeného preto ustálil, že je v možnostiach, schopnostiach a majetkových pomeroch matky prispievať na výživu maloletých výživným vo výške 100,- Eur mesačne pre maloletú G., 100,- Eur pre maloletú K. a 50,- Eur pre maloletého B..

7. O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle ust. § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, keď v konaniach podľa Civilného mimosporového poriadku je náhrada trov konania v zásade vylúčená a neuplatňuje sa princíp úspechu, ani zavinenia, pričom súd možnosť priznať náhradu trov konania v zmysle ust. § 53 a nasl. CMP nezistil.

8. Proti rozsudku súdu prvej inštancie čo do výroku III. podala odvolanie matka, v ktorom namietala, že súd prvej inštancie nesprávne vypočítal výšku výživného na maloleté deti, keďže s prihliadnutím na jej schopnosti, možnosti a majetkové pomery pri jej mesačnom zárobku 600,- Eur, nie je schopná platiť súdom stanovené výživné a popri tom dôstojne žiť a zabezpečiť si aspoň základné životné potreby (náklady spojené s bývaním, osobné výdavky spojené s bežným životom). Uviedla, že otec podľa jeho vyjadrenia dosahuje príjem 1.200,- Eur mesačne, avšak je samostatne zárobkovo činná osoba, preto sa domnievala, že jeho príjem je určite vyšší než uvádza, keďže mohol podnikáť už počas ich manželstva a rozvíjať firmu, zatiaľ čo ona sa starala o deti. Otec vlastní spoločnosť s ručením obmedzeným – L. G., ktorá má slušné výnosy a vykazuje aj primerane dobrý zisk. Keďže je 100% a jediným spoločníkom tejto spoločnosti, možno vyvodiť, že celý zisk spoločnosti mu bude vyplatený formou dividendy, kde si zase o vcelku značnú sumu navýši svoj príjem. Tieto skutočnosti súd riadne nepreveril a nebral ich do úvahy, o čom svedčí aj tá skutočnosť, že u neho vychádzal z jeho tvrdeného príjmu a neodkázal u neho na tzv. princíp potenciality príjmov, čo však mal, keďže u nej na tento princíp odkázal a pri určení výšky výživného z neho aj vychádzal. Dodala, že dôkazom toho, že príjem otca je oveľa vyšší, než potvrdil svojim vyjadrením je aj tá skutočnosť, že vyčíslil náklady na maloleté deti spolu vo výške 812,- Eur a

keď sa k tejto sume pripočíta 400,- Eur, ktoré prispieva svojej matke už je to 1.212,- Eur a kde je suma jeho osobných výdavkov a náklady na zahraničnú dovolenku, na ktorú zobral i svoju matku. Z toho jednoznačne podľa názoru matky vyplýva, že príjem otca je určite oveľa vyšší než priznal.

Poukázala na to, že súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že po zhodnotení všetkých relevantných skutočností (neuviedol však akých, čo mal) dospel k záveru, že u nej je objektívne možné, aby s ohľadom na svoj vek, zdravotný stav, kvalifikáciu, zručnosti, pracovné skúsenosti i situáciu na trhu práce, si svoj príjem zvýšila, aby tak bola schopná každý mesiac platiť deťom určené výživné v celkovej výške 250,- Eur. Dodala, že výživné vo výške 150,- Eur si riadne plnila a i naďalej plní, pretože táto suma zodpovedá jej možnostiam ako i schopnostiam, avšak súdom stanovené výživné v celkovej výške 250,- Eur je nad jej možnosti a schopnosti a vytvorí pre ňu existenčné problémy. V súvislosti konštatovaním súdu prvej inštancie, že nezistil žiadnu objektívnu okolnosť, ktorá by jej bránila zvýšiť si svoj mesačný príjem okrem hlavného zamestnaneckého pomeru aj formou napr. brigád a podobne uviedla, že pri svojej práci, kde je celý deň na nohách a obsluhuje zákazníkov, je rada, keď si po robote trochu oddýchne, na čo má nárok a nie, že má ísť ešte do ďalšieho zamestnania. Pokiaľ súd uviedol, že je v jej možnostiach, aby dosahovala mesačný príjem vo výške cca 1.000,- Eur, neuviedol, ako k tomuto záveru došiel, na základe akých skutočností, čo bral pri určení tejto sumy do úvahy. Pri určovaní výšky výživného z potencionálneho príjmu je dôležitý výpočet a stanovenie aspoň základných kritérií, z ktorých sa potencionálny príjem povinného určí, čo však odôvodnenie rozsudku postráda a nie je o ňom v celom odôvodnení rozsudku žiadna zmienka. Súd neuviedol, na základe akých skutočností dospel súd k záveru o výške potencionálneho príjmu u matky vo výške cca 1.000,- Eur. Matka preto namietala, že pokiaľ súd odkazuje na tzv. princíp potenciality príjmov, ktorý si nevyžaduje detailné preukázanie všetkých príjmov povinného, pretože použitím tohto princípu súd podľa charakteru správania sa povinného vymedzuje fiktívny (prezumpovaný príjem), ktorý je následne základom pre určenie výživného na dieťa a poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31.03.2021. sp. zn. 5Cdo/14/2021, tak tento rozsudok sa týka pripočítania hodnoty vecných plnení k príjmu povinného, ktorá sa preukázala z vykonaného dokazovania a prihladnutiu aj k ďalšiemu nehnuteľnému majetku povinného rodiča, čo však nie je prípad matky. Namietala, že v jej prípade došlo zo strany súdu k privysokému ustáleniu výšky potencionálneho príjmu, bez uvedenia, ako k tomu dospel, ktorý do značnej miery nezodpovedá a presahuje jej schopnosti a možnosti.

Mala za to, že podľa ustálenej súdnej praxe súdy priznávajú výšku výživného na deti vo výške 20 % až 30% z čistého príjmu povinnej osoby s prihliadnutím na individuálne okolnosti každého konkrétneho prípadu. Súd v tomto rozsudku použil na prepočet 25% z potencionálneho príjmu určeného súdom, a preto z jej priemerného platu 600,- Eur, by bolo správne vypočítané výživné vo výške 150,- Eur, čo je presne 25% a ktorého výšku je schopná mesačne na maloleté deti platiť pri vynaložení všetkého úsilia. Poukázala aj na tú skutočnosť, že súd pri určovaní výšky výživného na maloleté deti musí prihliadať aj na to, do akej miery sú potreby maloletých hradené z prídavkov na deti. I keď povinnosť prispievať na výživu maloletých detí majú predovšetkým ich rodičia a vyplácanie prídavkov na deti nenahradzuje plnenie tejto povinnosti, predsa len vyplácané rodinné prídavky môžu sčasti uhradiť odôvodnené potreby maloletých detí (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo 88/2017 zo dňa 19.03.2018). Túto skutočnosť však súd nebral pri svojom rozhodovaní o výške výživného na maloleté deti a vôbec sa tým nezaoberal.

Navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok vo výroku III. zmenil tak, že je povinná platiť výživné na maloletú G. v sume 50,- Eur mesačne, na maloletú K. v sume 50,- Eur mesačne a na maloletého B. v sume 50,- Eur mesačne, vždy do 20-teda dňa v mesiaci vopred do rúk otca s účinnosťou od právoplatnosti rozsudku.

9. K odvolaniu matky sa vyjadril kolízny opatrovník tak, že súdom určené výživné je v záujme maloletých detí, preto odporučil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť.

10. Krajský súd v Tmave ako súd odvolací (§ 3 ods. 5 písm. b) CMP) po zistení, že odvolanie podala včas oprávnená osoba (§ 359 a § 362 ods. 1 CSP a § 7 ods. 1 CMP) proti rozhodnutiu súdu prvej, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 363 CSP) a že odvolateľka použila zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 62 ods. 1 CMP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania preskúmal rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajúce bez ohľadu na rozsah a dôvody odvolania (§ 65 a § 66 CMP), s prihliadnutím na prípadné vady konania, iba ak by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktoré ale nezistil (§ 67 CMP), bez potreby zopakovania alebo doplnenia dokazovania (§ 68 CMP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie

matky je čiastočne dôvodné, v dôsledku čoho je nevyhnutné rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch III. a IV. zrušiť (§ 389 ods. 1 písm. b) CSP) a vec mu v vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 CSP).

11. Predmetom konania na súde prvej inštancie bolo rozhodovanie o návrhu otca na rozvod manželstva a úpravu výkonu práv a povinností rodičov na čas po rozvode k maloletým deťom. Predmetom odvolacieho konania s poukazom na dôvody matky predostreté v odvolaní je preskúmanie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutom výroku o určení vyživovacej povinnosti matky na maloleté deti.

12. Podľa § 100 CMP, s konaním o rozvod manželstva je spojené konanie o úpravu pomerov manželov k ich maloletým deťom na čas po rozvode.

13. Podľa § 62 ods. 1, 2, 4, 5 Zákona o rodine, plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť. Obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.

Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť.

Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

14. Podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine, pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

15. Podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť pred v konaní pred odvolacím súdom.

16. Konštatovanie, že vada konania vymedzená v práve odcitovanom ustanovení základného predpisu občianskeho procesného práva Slovenskej republiky je vo svojej podstate porušením základného práva sporovej strany na spravodlivý súdny proces (inak práva zaručeného okrem zákonov i čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky, čiže ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov a tiež čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, tohto inak uverejneného v prílohe oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.), patrí už k záverom ustálenej rozhodovacej praxe tunajšieho súdu. Aj podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12.05.2004 sp. zn. I. ÚS 226/03) a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozsudok z 27.04.2006 sp. zn. 4Cdo 171/2005), za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie možno považovať tiež nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

17. Požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku v podmienkach vnútroštátnej úpravy slovenského civilného procesu v čase rozhodovania súdom prvej inštancie vymedzoval (na úrovni zákona) § 220 ods. 2 CSP, podľa ktorého súd v odôvodnení rozsudku uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

18. Obsahom práva na spravodlivý súdny proces (čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je umožniť každému bez akejkoľvek diskriminácie reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu vo veci konať a

rozhodnúť. Právo na spravodlivý súdny proces je naplnené tým, že všeobecné sudy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Do práva na spravodlivý proces ale nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa rozhodlo v súlade s jeho požiadavkami (I. ÚS 50/04). Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia dôkazov (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

19. Rozhodnutie súdu ako orgánu verejnej moci nemusí byť totožné s očakávaniami a predstavami účastníka konania, ale z hľadiska odôvodnenia musí spĺňať parametre (limity) zákonného rozhodnutia (§ 220 ods. 2 CSP), pričom účastníkovi konania musí dať odpoveď na podstatné (zásadné) otázky a námietky spochybňujúce závery namietaného rozhodnutia v závažných a samotné rozhodnutie ovplyvňujúcich súvislostiach. Právo (účastníka konania) a povinnosť (súdu) na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia vyplýva z potreby transparentnosti služby spravodlivosti, ktorá je esenciálnou náležitosťou každého jurisdikčného aktu (rozhodnutia). Citované zákonné ustanovenie sa totiž chápe aj z hľadiska práv účastníka konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na súdne konanie spĺňajúce garancie spravodlivosti, a toto ustanovenie treba vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (porovnaj napr. rozsudok vo veci García Ruiz proti Španielsku z 21. januára 1999, sťažnosť č. 30544/96, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1999-I) tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva teda nevyžaduje, aby na každý argument účastníka konania bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (rozsudok Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, sťažnosť č. 21522/93, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-III; rozsudok Higginsová a ďalší proti Francúzsku z 19. februára 1998, sťažnosť č. 20124/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-I). Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil, že: „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu“ (porovnaj uznesenie z 3. júla 2003 sp. zn. IV. ÚS 115/03). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia“. Odvolací súd v prípade potvrdenia rozsudku súdu prvej inštancie sa v princípe môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia podaného súdom prvej inštancie (porovnaj rozsudok Helle proti Fínsku z 19. decembra 1997, sťažnosť č. 20772/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-VIII).

20. Porovnávajúc odôvodnenie preskúmaného rozsudku súdu prvej inštancie v časti o určení výživného na maloleté deti, ako aj uložení povinnosti matky prispievať práve v rozsudku určenou sumou na výživu maloletých detí nenapĺňa požiadavku zrozumiteľnosti a presvedčivosti. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie nie sú zjavné pre rozhodnutie súdu v napadnutom výroku III. relevantné myšlienkové postupy a úvahy, ktoré viedli súd prvej inštancie k takémuto spôsobu rozhodnutia.

21. K odvolacej námietke matky, že súd prvej inštancie nevychádzal z jej skutočného príjmu odvolací súd uvádza, že pokiaľ vyhodnotením vykonaného dokazovania súd prvej inštancie dospel k záveru, že zistené príjmy povinného rodiča, v danom prípade matky, nezodpovedajú jej možnostiam a schopnostiam, inak povedané, že matka nevyužíva svoje schopnosti a možnosti, je namieste vychádzať z princípu zakotveného v § 75 ods. 1 Zákona o rodine, podľa ktorého na schopnosti, možnosti a majetkové pomery prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu, rovnako súd prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie. Námietka matky spochybňujúca správnosť takéhoto postupu súdu prvej inštancie preto nemohla pre jej neopodstatnenosť obstať.

22. Odvolací súd nevzhladol nesprávny postup súdu prvej inštancie, ktorý uplatnil princíp potenciality príjmov u osoby povinnej platiť výživné (matky), ktorý má prednosť pred princípom fakticity. Pri rozhodovaní o výživnom je rozhodujúci príjem, ktorý by rodič reálne mohol dosahovať, teda nie príjem, ktorý fakticky dosahuje. Pri uplatnení princípu potenciality príjmov osoby povinnej platiť výživné oprávnenej osobe súd nepríhliada len na skutočné (faktické) príjmy povinného, ktoré dosahuje v čase vyhlásenia rozsudku, ale vychádza z jeho potenciálnych príjmov, to znamená príjmov, ktoré povinný (potenciálne) mohol mať vzhľadom na svoj vek, zdravotný stav, schopnosti, stupeň dosiahnutého vzdelania a jeho zamerania, prax, jazykové znalosti, dopyt na trhu práce. Schopnosti a možnosti povinného rodiča totiž nemožno zamieňať s výškou ním dosahovaných príjmov, pretože tieto nemusia vždy zodpovedať možnostiam a schopnostiam povinného rodiča. Treba pripomenúť, že dosahovanie primeraných príjmov u rodičov maloletých detí nemôže byť ponechané na ľubovôľu rodiča, naopak, je to jeho povinnosťou, ktorá súvisí s povinnosťou živiť svoje deti dokiaľ nebudú schopné živiť sa samé. Z odvolaním napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie však nie je zrejmé, na základe akých kritérií dospel súd práve k záveru, že je v možnostiach matky, aby dosahovala mesačný príjem vo výške cca 1.000,- Eur, teda čo viedlo súd práve k ustáleniu sumy v tejto výške, a nie sume vyššej, prípadne nižšej. Aj pri uplatnení princípu potenciality príjmov osoby povinnej platiť výživné, súd prvej inštancie nemôže rezignovať na presvedčivé odôvodnenia svojho rozhodnutia a musí sa zaoberať vekom, vyhodnotiť zdravotný stav, zistiť kvalifikáciu, odbornosť, nadobudnuté zručnosti a pracovné skúsenosti, ako aj konkrétnou situáciu na trhu práce a všetky tieto okolnosti posúdiť a následne na základe relevantných kritérií ustáliť aký príjem, tzv. potenciálny príjem by osoba povinná platiť výživné mohla dosahovať (s ohľadom na priemernú mzdu dosahovanú v hospodárstve Slovenskej republiky, príp. ilustráciou na internetovom portáli Štatistického úradu SR) a z neho vychádzať pri určení primeraného výživného na maloleté deti.

23. Odvolací súd uvádza, že základnou podmienkou správneho určenia vyživovacej povinnosti rodiča k dieťaťu je vyhodnotenie nákladov na dieťa. Po stanovení konkrétnej výšky priemerných mesačných nákladov na dieťa, môže súd pristúpiť k určeniu miery, ktorou sa na stanovených mesačných nákladoch bude podieľať každý z rodičov. Pri určení tejto miery súd zohľadní zárobkové schopnosti a možnosti toho – ktorého rodiča, majetkové pomery, životnú úroveň, počet iných vyživovacích povinností a ich výšku, plnenie vyživovacej povinnosti aj osobnou starostlivosťou o dieťa a starostlivosťou o domácnosť, ktorej je dieťa členom a napokon aj plnenie vyživovacej povinnosti aj vecnými plneniami nad rámec určený súdnym rozhodnutím. Vzhľadom na uvedené je preto potrebné uvedené faktory oboch rodičov porovnať navzájom a zohľadniť tiež osobnú starostlivosť o dieťa, prípadne starostlivosť o spoločnú domácnosť. Odvolací súd zdôrazňuje, že každý rodič má povinnosť v prvom rade zabezpečiť výživu svojho dieťaťa a až následne má právo využiť zostávajúce finančné prostriedky na uspokojenie svojich vlastných potrieb (§ 62 ods. 5 Zákona o rodine). Nemožno tiež opomenúť aktuálne poberanú výšku rodinných prídavkov na dieťa podľa zákona č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a rodičom uplatňovaný daňový bonus na dieťa podľa zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov. Predmetné sumy je potrebné vyčísliť.

24. Súd prvej inštancie sa vyššie uvedenými zákonnými kritériami posudzovania vyživovacej povinnosti rodičov k maloletým deťom dostatočne neriadil. Vo vzťahu k rozhodnutiu súdu prvej inštancie totiž nemožno ustáliť, že by súd prvej inštancie vyhodnocoval majetkové a zárobkové pomery nielen na strane matky, ale aj otca. Na strane otca sa súd prvej inštancie uspokojil len s jeho vyjadrením, že dosahuje príjem vo výške 1.200,- Eur, navyše bez uvedenia či tento príjem dosahuje z pracovnej, podnikateľskej, či inej činnosti. Z rozhodnutia súdu prvej inštancie nie je možné sa dozvedieť nič o tom, aké sú odôvodnené a preukázané výdavky toho ktorého rodiča, absentuje posúdenie ich opodstatnenosti a ich skutočného vynakladania.

25. Odvolací súd zdôrazňuje, že mimosporové konanie je typické dominanciou princípu oficiality a princípu materiálnej pravdy. Tieto vyžadujú od súdu, aby zistil skutočný stav veci, teda v rámci dokazovania sa nemôže spoliehať len na dôkaznú iniciatívu účastníkov konania, ale aplikuje vyšetrovací, resp. vyhľadávací princíp civilného procesu. Preto súd je povinný vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci konania, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu veci.

26. V súhrne vzhľadom na uvádzané sa tak vec dostala do takej polohy, v ktorej by náprava pochybení súdu prvej inštancie vyžadovala takú mieru ingerencie odvolacieho súdu, ktorá by v skutočnosti mala

za následok aj nahrádzanie činnosti súdu prvej inštancie (úlohou odvolacích súdov napriek preneseniu na ne určitých činností vyžadovaných skôr od súdov prvej inštancie je totiž stále prieskum správnosti rozhodnutí súdov prvej inštancie s prípadným doplnením dokazovania).

27. Odvolaciemu súdu preto neostávalo iné, než v záujme zachovania práva účastníkov konania na riadny dvojinštančný proces so všetkými jeho atribútmi (zahŕňajúci vykonávanie základného dokazovania na rozhodujúce otázky v prvej inštancii súdov, dostatočne konkrétne právne posúdenie veci i v tomto stupni a do tretice tiež vypracovanie rozhodnutia majúceho konanie skončiť odôvodnením zodpovedajúcim úprave v ust. § 220 ods. 2 CSP), rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP z dôvodu porušenia procesných práv účastníkov konania do takej miery, že bolo porušené ich právo na spravodlivý proces, pričom tento nedostatok nie je možné odstrániť v konaní pred odvolacím súdom a podľa ust. § 391 ods. 1 CSP vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

28. Povinnosťou súdu prvej inštancie v intenciách vyššie uvedených záverov odvolacieho súdu bude komplexne vyhodnotiť pomery účastníkov konania, a to na základe spoľahlivých a úplných výsledkov dokazovania. V zmysle vyhľadávacej zásady, vzťahujúcej sa na mimosporové konania, je potrebné objektivizovať príjmy a ustáliť zárobkové a majetkové pomery rodičov, aktualizovať ich ku dňu nového rozhodnutia, aj s ohľadom na odvolacie námietky matky, že otec je samostatne zárobkovo činná osoba a vlastní aj spoločnosť s ručením obmedzeným, preto je jeho príjem oveľa vyšší ako tvrdí, zaoberať sa a vyhodnotiť možnosti a schopnosti matky platiť výživné, ustáliť jej potenciálny príjem v smere naznačenom v odseku 22 tohto uznesenia. Rovnako je potrebné ustáliť aj výdavky účastníkov konania, posúdiť ich opodstatnenosť, ich skutočné vynakladanie overiť. Pomery v domácnosti sú tiež ovplyvňované spolužitím s inými osobami.

29. Súd prvej inštancie viazaný právnym názorom odvolacieho súdu vo veci rozhodne po dôslednom zistení skutočného stavu v čase svojho rozhodnutia, na základe vykonania na vec vzťahujúceho sa dokazovania v súlade s § 188 o § 195 a nasl. CSP a § 204 CSP a súčasne umožní účastníkom konania vyjadriť sa k dôkazom (§ 182 CSP). Pri vyhodnotení výsledkov dokazovania, so sústredením sa na sporné otázky, ako aj odvolacie argumenty matky, tieto posúdi z hľadiska na ne vzťahujúcich sa zákonných ustanovení. Svoje nové rozhodnutie súd prvej inštancie riadne odôvodní v súlade s ustanovením § 220 CSP tak, aby právne závery, ku ktorým dospeje, mali oporu vo vykonanom dokazovaní a aby úvahy súdu k týmto záverom vedúce, boli logické a presvedčivé.

30. V novom rozhodnutí vo veci samej súd prvej inštancie opätovne rozhodne o trovách prvoinštančného konania a v súlade s ust. § 396 ods. 3 CSP rozhodne aj o náhrade trov tohto odvolacieho konania.

31. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0 (§ 2 ods. 1 CMP, § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).